

PROGRAM
WYCHOWAWCZO–PROFILAKTYCZNY
ZESPOŁU SZKÓŁ BUDOWLANO-ENERGETYCZNYCH
w Ostrowie Wielkopolskim

Rok szkolny 2017/2018

Podstawy prawne programu

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483).
2. Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526).
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 poz. 2156 oraz z 2016 poz. 35 i 64).
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949 i 2203 oraz z 2018 r. poz. 650)
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017, poz. 356)
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. 2002 r. nr 11, poz. 109 z późniejszymi zmianami).
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994 nr 111, poz. 535 z późniejszymi zmianami).
8. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 kwietnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. 2017, poz. 957).
9. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2002 r. Nr 147 poz. 1231)
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2012 poz. 124 oraz 2015 poz.28).
11. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 poz. 875)
12. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (dz. U. 2018 poz. 214)
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 21 maja 2001r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. 2001 Nr 61, poz. 624)
14. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977)
15. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. 2017 poz.860)
16. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2017 poz.1591)
17. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. 2017 poz.1578)

18. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. 2010 nr 228 poz.1488)
19. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (DZ. U. z 2015 r. poz. 1249)
20. Statut Zespołu Szkół Budowlano – Energetycznych w Ostrowie Wielkopolskim
21. Statut Branżowej Szkoły I Stopnia Nr 3 w Ostrowie Wielkopolskim
22. K. Kluczyński, Przewodnik po przepisach w sprawach nieletnich zagrożonych demoralizacją i przestępczością, Poznań 2004

I Założenia teoretyczne

Działalność edukacyjna szkoły jest określona przez:

- szkolny zestaw programów nauczania,
- program wychowawczo – profilaktyczny szkoły.

Szkolny zestaw programów nauczania oraz program wychowawczo-profilaktyczny szkoły tworzą spójną całość i uwzględniają wymagania opisane w podstawie programowej.

Wychowanie, jako cel wszystkich działań to wspieranie ucznia we wszechstronnym rozwoju, ukierunkowanym na osiągnięcie pełni dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki.

Zadania wychowawcze i profilaktyczne realizowane w naszej szkole zostały ujęte w następujących dokumentach wewnątrzszkolnych:

- Statut Zespołu Szkół Budowlano-Energetycznych;
- Statut Branżowej Szkoły I Stopnia Nr 3 im .Ernesta Malinowskiego;
- Plan pracy szkoły obowiązujący na rok szkolny, zawierający plany pracy wszystkich podmiotów działających na terenie szkoły;
- Regulamin Samorządu Uczniowskiego;
- Regulamin Rady Rodziców.

Działalność wychowawcza, profilaktyczna, edukacyjna, informacyjna szkoły obejmuje:

- Uczniów;
- Rodziców/ opiekunów;
- Nauczycieli i wychowawców.

Zadania wychowawcze i profilaktyczne w klasie realizują wszyscy uczący w danej klasie, uwzględniając specyfikę realizowanego przedmiotu, różnorodność form aktywności uczniów ich potrzeby oraz oczekiwania.

Każdy młody człowiek powinien świadomie uczestniczyć w procesie własnego rozwoju i kształtowania osobowości. Szkoła ma spełniać rolę przewodnika w poszukiwaniu własnej drogi życiowej, wpływać na podnoszenie samoświadomości uczniów, tak by potrafili podejmować samodzielnie decyzje i dokonywać właściwe wybory. W podejmowanych działaniach wychowawczych i profilaktycznych będziemy dążyć do inspirowania młodzieży, a nie narzucania im konkretnych wzorów. Pragniemy, by uczniowie kończący naszą szkołę byli

ludźmi wykształconymi, umiejącymi odnaleźć swoje miejsce we współczesnym świecie, przyjmującymi asertywną postawę wobec innych.

Wychowanie patriotyczne, zwyczaje i obyczaje szkolne

Wychowanie patriotyczne w naszej szkole traktowane jest, jako wartość o znaczeniu podstawowym, dlatego zadaniem wszystkich nauczycieli jest budzenie w uczniach szacunku dla dobra wspólnego oraz poczucia więzi ze szkołą, środowiskiem lokalnym oraz Ojczyzną.

Rozwojowi obyczajowości szkolnej i ukształtowaniu właściwych postaw etycznych i patriotycznych służyć będą następujące uroczystości i akcje:

- Prelekcje, akademie i apele z okazji Święta Edukacji Narodowej, Dnia Papieskiego, 100. rocznicy odzyskania niepodległości, Dnia Tolerancji, urodziny Patrona, rocznicy wyzwolenia miasta Ostrowa Wielkopolskiego z okupacji hitlerowskiej, Światowego Dnia Inwalidów i Ludzi Niepełnosprawnych, Dnia Pamięci o Holocauście, Dnia Ziemi;
- Udział w akcji Sprzątanie Świata;
- Demokratyczne wybory do Samorządu Uczniowskiego;
- Składanie życzeń z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy oraz propagowanie tradycji z nimi związanych: spotkania opłatkowe klas, spotkanie opłatkowe dla pracowników szkoły, dekoracja szkoły na czas świąt, wystawienie spektaklu Bożonarodzeniowego przez młodzież naszej szkoły oraz innych przedstawień okolicznościowych;
- Ślubowanie uczniów klas pierwszych;
- Bal Studniówkowy;
- Uroczystości rozpoczęcia i zakończenia roku szkolnego oraz pożegnania absolwentów;
- okolicznościowe gazetki ścienne, gazetki szkolne, audycje przez radiowęzeł związane tematycznie z historią szkoły, regionu, kraju;
- ogniska, rajdy, wycieczki, integracyjne.

Ponadto w tradycji szkoły jest:

- a) miesiąc wrzesień bez ocen niedostatecznych dla uczniów klas pierwszych;
- b) „dni z akcentem” – comiesięczne happeningi mające zmobilizować uczniów do przygotowania elementu stroju zgodnie z tematyką wydarzenia;
- c) „szczęśliwy numer” - wylosowany numer odpowiadający nazwisku ucznia w dzienniku lekcyjnym oznacza, że nie jest pytany danego dnia;

- d) dzień otwartych drzwi – spotkanie w szkole z młodzieżą ostatnich klas gimnazjum oraz szkoły podstawowej;
- e) kształtowanie umiejętności współżycia z przyrodą poprzez:
 - edukację ekologiczną (np. "Sprzątanie Świata", „Dzień Ziemi”, konkursy ekologiczne);
 - rajdy piesze i rowerowe;
 - biwaki;
 - wycieczki krajoznawczo-turystyczne;
- f) podtrzymywanie kultury i tradycji regionalnej poprzez poznawanie najbliższego środowiska i specyfiki swojego regionu.

Wartości

Na czele hierarchii wartości wyznawanych w Naszej Szkole stoi człowiek, jako wartość nadrzędna. Znajomość i życie według wartości fundamentalnych, zgodnych z prawami dziecka i prawami człowieka uwalniają od wielu konfliktów wewnętrznych, konstruktywnie wpływają na podejmowanie decyzji i rozwiązywanie problemów.

- a) Obszar kompetencji etyczno – moralnych:
 - uczciwość
 - odpowiedzialność
 - rzetelność
 - pracowitość
 - systematyczność
 - otwartość
 - tolerancja
 - empatia
 - miłość
- b) Obszar kompetencji społeczno – obywatelskich:
 - poszanowanie tradycji rodzinnych, szkolnych, lokalnych i narodowych
 - poczucie przynależności do społeczności rodzinnej, szkolnej, lokalnej
 - tolerancja wobec ludzi innych orientacji politycznych, rasowych, wyznaniowych, narodowych
 - umiejętność życia w demokratycznym społeczeństwie
 - troska o sprawy klasy, szkoły, lokalnego środowiska
 - podejmowanie działalności wolontarystycznej

- umiejętność podjęcia edukacji rówieśniczej i realizacji programów rówieśniczych mających na celu modelowanie postaw prozdrowotnych i prospołecznych

c) Obszar kompetencji interpersonalnych:

- koleżeństwo
- przyjaźń
- lojalność
- życzliwość względem nauczycieli i kolegów
- kultura bycia na co dzień
- umiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych
- samokontrola
- komunikatywność
- asertywność

d) Obszar kompetencji estetycznych:

- czystość i estetyka
- wrażliwość na piękno
- troska o kulturę języka

e) Obszar kompetencji zdrowotno - ekologicznych:

- troska o własne zdrowie
- osiągnięcie poczucia witalności i siły
- troska o środowisko

f) Obszar kompetencji związanych z samorozwojem:

- praca
- rzetelność
- systematyczność
- punktualność
- samoakceptacja
- umiejętność dokonywania właściwych wyborów
- umiejętność twórczego działania
- rozwijanie swoich zainteresowań.

Podstawowym celem wszelkich działań edukacyjnych (z zakresu nauczania, kształcenia, wychowania i profilaktyki) podejmowanych w naszej szkole jest wszechstronny rozwój ucznia.

Głównym zadaniem Programu Wychowawczo-Profilaktycznego Zespołu Szkół Budowlano – Energetycznych jest określenie skutecznych działań zmierzających do wzmacniania u uczniów postaw pożądanych społecznie i akceptowanych powszechnie oraz nauka ważnych umiejętności

psychologicznych i społecznych. Profilaktyka musi wspierać wychowanie i nie może być od niego oderwana, ponieważ polega ona na eliminacji i redukcji czynników ryzyka oraz wzmacnianiu czynników chroniących młodzież przed zagrożeniami.

II Diagnoza potrzeb szkoły

Szybko zachodzące zmiany we współczesnym świecie sprawiają, że młody człowiek coraz częściej doświadcza braku podmiotowości oraz braku poczucia sprawczości we własnym życiu. Funkcjonowanie w opisywanym świecie wiąże się w przypadku dzieci i młodzieży z koniecznością szukania sposobów radzenia sobie z zagrożeniami związanymi zarówno z poszukiwaniem własnej tożsamości, jak i wzorców do naśladowania, które często młode pokolenie znajduje w wymagowanej rzeczywistości kreowanej głównie przez wszechobecne mass media. Program powstał w oparciu o diagnozę dotyczącą zagrożenia negatywnymi zjawiskami społecznymi takimi jak:

1. wagary, brak motywacji do nauki
2. palenie papierosów, używanie środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych
3. konflikty między uczniami, agresja
4. cyberprzemoc
5. stres szkolny
6. problem wyśmiewania

Celem oddziaływań wychowawczych jest wzmacnianie jednostki oraz budowanie jej odporności w celu ułatwienia jej radzenia sobie z wyzwaniami codziennego życia. Odporność ta kształtowana jest poprzez rozwijanie kompetencji i najważniejszych umiejętności życiowych młodego pokolenia. Dlatego działania szkoły należy ukierunkować na wspieranie czynników chroniących – zarówno poprzez rozwijanie zasobów wewnętrznych, jak zewnętrznych, co wzmocni odporność uczniów na działanie czynników ryzyka.

Czynniki chroniące:

- pozytywne relacje w zespołach klasowych,
- dziennik elektroniczny, jako źródło wymiany informacji,
- pomoc i życzliwość ze strony rówieśników,
- zaangażowanie w życie klasy i szkoły,
- pewność siebie,
- potrzeba rozwijania zainteresowań i hobby,
- przyjazna, spokojna atmosfera szkoły,
- preferowanie takich cech, jak kultura osobista, ambicja, zaradność, życzliwość,
- gotowość do niesienia pomocy innym,
- motywacja do osiągnięć,
- aktywnie działający Samorząd Uczniowski,
- nauczyciele szanujący indywidualizm i potrzeby uczniów
- dodatkowa pomoc i wsparcie nauczycieli,
- monitoring,
- dyscyplina na zajęciach szkolnych,
- stała współpraca z rodzicami,
- akcje promujące zdrowy styl życia,
- opieka psychologiczno – pedagogiczna,
- działania na rzecz pomocy innym, wolontariat,
- pozytywne spostrzeżenie przez rodziców i uczniów pracy szkoły,
- wsparcie ze strony rodziców,
- oferta zajęć pozalekcyjnych,
- docenianie wartości rodzinnych przez uczniów,
- akcje profilaktyczne.

Czynniki ryzyka wskazane przez ankietowane grupy to:

- zjawisko nikotynizmu,
- sporadyczne konflikty pomiędzy uczniami,
- brak kultury słowa w relacjach rówieśniczych,
- trudności i niepowodzenia w nauce,
- zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi,
- niska frekwencja,

- pozyskiwanie wiedzy o substancjach uzależniających z mało wiarygodnych źródeł,
- postawa tolerancji wobec substancji odurzających i ich rozpowszechnianiu,
- zaburzenia emocjonalne ,
- problem wyśmiewania,
- zagrożenie cyberprzemocą,
- nieumiejętność radzenia sobie ze stresem,
- trudności w nawiązywaniu relacji,
- nieumiejętność wyznaczania i osiągania celów,
- nieumiejętność organizacji czasu wolnego,
- narażenie na kontakt z substancjami psychoaktywnymi,
- trudna sytuacja rodzinna.

Realizatorzy działań wychowawczo – profilaktycznych

1. Dyrektor/ wicedyrektor szkoły, jako realizator działań wychowawczo - profilaktycznych:
 - a. dba o doskonalenie nauczycieli w zakresie działań profilaktycznych i wychowawczych,
 - b. monitoruje pracę wychowawców klas i pedagoga szkolnego,
 - c. wyznacza odpowiedzialnych za realizację:
 - Pedagog szkolny podejmuje działania profilaktyczno – wychowawcze wynikające z Programu Wychowawczo - Profilaktycznego w stosunku do uczniów i rodziców z udziałem nauczycieli,
 - Nauczyciel, wychowawca:
 - doskonalili swoje kwalifikacje i zdobywa nowe umiejętności w zakresie działań profilaktycznych związanych z używaniem środków i substancji psychotropowych, odurzających, a także norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego,
 - doskonalili kwalifikacje w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniem/ wychowankiem, warsztatowej pracy z grupą,

- realizuje zadania we współpracy z rodzicami,
- dba o poczucie bezpieczeństwa i akceptację ucznia w klasie,
- stwarza sprzyjające warunki wspomagające prawidłowy rozwój ucznia;
- organizuje i koordynuje działania związane z udzielaniem wychowankom pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
- rzetelnie przygotowuje ucznia do życia na wielu płaszczyznach np.: w szkole, rodzinie, społeczeństwie, zakładzie pracy;
- podejmuje samodzielne decyzje i dokonuje właściwych wyborów życiowych.
- jest wzorem konstruktywnych zachowań,
- Rodzic:
 - aktywnie współpracuje ze szkołą,
 - wzmacnia swoje kompetencje wychowawcze,
 - korzysta z pomocy i wsparcia ze strony pedagoga szkolnego,
 - bierze udział w tworzeniu i ewaluacji szkolnego programu wychowawczo - profilaktycznego.
- Pracownik administracji i obsługi szkoły:
 - dba o bezpieczeństwo ucznia w szkole.

W zakresie realizacji działań wychowawczo – profilaktycznych szkoła współpracuje z:

- jednostkami samorządu terytorialnego,
- Poradniami Psychologiczno – Pedagogicznymi,
- Placówkami doskonalenia nauczycieli,
- Podmiotami realizującymi świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień,
- Powiatową Stacją Sanitarno - Epidemiologiczną,
- Sądem i kuratorami sądowymi,
- Komendą Powiatową Policji,
- Aresztem Śledczym,
- Lokalnymi ośrodkami pomocy społecznej,

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień,
- Powiatowym Urzędem Pracy,
- Oddziałami gimnazjalnymi, szkołami podstawowymi,
- Lokalnymi kinami,
- Zarządem Rejonowym Polskiego Czerwonego Krzyża,
- Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego,
- Klubem Nauczyciela,
- zakładami pracy,
- podmiotami realizującymi podstawową opiekę lekarską, opiekę psychiatryczną,
- oraz w zależności od potrzeb z innymi instytucjami.

W ramach programu podejmowane są:

- działania wychowawcze,
- działania informacyjne,
- działania edukacyjne,
- działania profilaktyczne,
- działania integracyjne,
- działania wdrażające określone umiejętności,
- działania interwencyjne.

Program zawiera procedury postępowania w sytuacjach zagrożeń związanych z niewłaściwymi zachowaniami młodzieży przy współpracy szkoły z policją.

Program jest otwarty i ulega modyfikacji zgodnie z potrzebami szkoły. Obejmuje on treści wychowawczo-profilaktyczne do realizacji podczas godzin do dyspozycji wychowawcy w technikum, szkole branżowej i zasadniczej szkole zawodowej, stanowiące bazę do tematyki zajęć godzin do dyspozycji wychowawcy. Dokument umożliwia wykorzystanie innych programów profilaktycznych.

III Cele i zadania

Cele:

1. Zapobieganie i zmniejszanie szkód występujących w życiu młodych ludzi w związku z sięganiem przez nich po substancje uzależniające:
 - ochrona młodego człowieka przed zagrożeniami,
 - reagowanie na próby podejmowania zachowań ryzykownych poprzez odwołanie się do specjalistycznej pomocy,
 - dostarczenie wiedzy o szkodliwości stosowania środków odurzających i substancji psychotropowych i psychoaktywnych;
2. Ograniczenie i eliminowanie zachowań problemowych występujących wśród młodzieży jak: wagary, agresja i przemoc, wyłudzenie, wykroczenia przeciw prawu:
 - pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych,
 - rozwijanie umiejętności podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną,
 - redukcja agresywnych zachowań w grupie rówieśniczej,
 - umożliwienie uczniom udziału w zajęciach specjalistycznych, socjoterapeutycznych, psychoedukacyjnych,
 - popularyzowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego;
3. Kształtowanie osobowości ucznia w taki sposób, aby prawidłowo funkcjonował w środowisku szkolnym i pozaszkolnym:
 - budowanie poczucia własnej wartości i zachowań asertywnych,
 - kształcenie umiejętności komunikacji interpersonalnej,
 - wzmacnianie wartości akceptowanych społecznie,
 - kształcenie umiejętności podejmowania odpowiedzialnych decyzji,
 - zaspokajanie potrzeb psychospołecznych ucznia;
4. Wypracowanie właściwych form współpracy z rodzicami w zakresie rozwiązywania problemów młodzieży:
 - pedagogizacja rodziców,
 - porady, konsultacje i zajęcia psychoedukacyjne,
 - informowanie o możliwościach uzyskania pomocy specjalistycznej,
 - zaangażowanie rodziców w życie szkoły;

5. Promocja zdrowia i rozwijanie zdolności do prowadzenia zdrowego trybu życia młodzieży w działaniach wychowawczych, profilaktycznych edukacyjnych, informacyjnych i interwencyjnych:
- kształtowanie nawyków związanych z prowadzeniem zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych,
 - zapewnienie wymiany informacji pomiędzy pracownikami szkoły,
 - doskonalenie nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień i innych problemów młodzieży.

Treści programu będą realizowane podczas:

- zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego;
- zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego;
- lekcji w ramach godzin do dyspozycji wychowawcy;
- zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- zajęć wychowania do życia w rodzinie;
- zajęć wynikających z zadań statutowych szkoły w tym zajęć opiekuńczych i wychowawczych uwzględniających potrzeby i zainteresowania młodzieży;
- przerw międzylekcyjnych;
- działalności Samorządu Uczniowskiego i innych organizacji szkolnych;
- wycieczek przedmiotowych i turystycznych;
- reprezentowania szkoły na terenie miasta, regionu i kraju;
- udziału w pracach na rzecz środowiska;
- działalności wolontarystycznej.

Metody pracy:

- Wykłady interaktywne;
- Warsztaty;
- Treningi umiejętności interpersonalnych;
- Projekty;
- Debaty;
- Szkolenia;
- Spektakle teatralne;
- Spoty;
- Kampanie społeczne;

- Happeningi;
- Pikniki edukacyjne;
- Zajęcia terapeutyczne,
- Gry i zabawy psychologiczne;
- Inne uwzględniające metody aktywizujące;
- Warsztaty dla nauczycieli i rodziców.

Przewidywane efekty podjętych działań

W wyniku realizacji programu profilaktyczno-wychowawczego:

- uczeń uzyskuje pomoc psychologiczno – pedagogiczną,
- uświadamia sobie zagrożenia i potrafi im się przeciwstawić,
- identyfikuje się ze środowiskiem szkolnym i dostrzega korzyści płynące z prowadzenia zdrowego stylu życia,
- osiąga dojrzałą osobowość psychospołeczną,
- nauczyciele posiadają wiedzę z zakresu profilaktyki i wychowania,
- występuje niski wskaźnik uczniów opuszczających zajęcia lekcyjne,
- rodzice chętnie uczestniczą w oferowanych im programach, warsztatach i ugruntowują swoje kompetencje wychowawcze.

IV Szczegółowy plan realizacji działań szkolnej profilaktyki

OBSZAR PROBLEMOWY – WAGARY, BRAK MOTYWACJI DO NAUKI			
Zadania szczegółowe	Formy realizacji	Oczekiwane efekty	Odpowiedzialni
1. Praca z młodzieżą	- zajęcia z uczniami w czasie zajęć „godzina z wychowawcą”	- uświadomienie zagrożeń będących konsekwencją wagarów, - wyrobienie nawyku rezygnacji z wagarów	wychowawcy
2. Rozwijanie zainteresowań	- zajęcia dodatkowe	- skierowanie aktywności ucznia na „pozytywny tor”, rozwijanie mocnych stron	nauczyciele
3. Zaangażowanie	- przedsięwzięcia/	- rozwijanie poczucia	opiekunki SU,

uczniów w życie szkoły	uroczystości/akcje szkolne	tożsamości ze szkołą, – wypracowanie odpowiedzialności za sprawy szkolne,	pedagog, wychowawcy, organizatorzy konkursów, imprez
4. Monitorowanie frekwencji	- stosowanie metod aktywizujących, - punktualne rozpoczynanie i kończenie zajęć	- większa frekwencja na zajęciach	nauczyciele, pedagog, rodzice
5. Warsztaty dla rodziców	- spotkania w czasie zebrań z rodzicami	- uświadamianie zagrożeń, - współpraca rodziców ze szkołą w przeciwdziałaniu wagarom	pedagog, wychowawcy
6. Współpraca z policją	- patrole służb na terenie przyszkolnym	- informacja na temat uczniów wagarujących	pedagog, wychowawcy
OBSZAR PROBLEMOWY – PALENIE PAPIEROSÓW, UŻYWANIE ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH, SUBSTANCJI PSYCHOTROPOWYCH, ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH, NOWYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH			
Zadania szczegółowe	Formy realizacji	Oczekiwane efekty	Odpowiedzialni
1. Dostarczenie informacji o mechanizmach i następstwach palenia papierosów, picia alkoholu, używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków	- zajęcia na „godzinie z wychowawcą” , - kształtowanie obyczajów poprzez dostarczenie asertywnych wzorców oraz ukazywanie atrakcyjnego aspektu zdrowego stylu życia, - przekazanie	- uczeń zna realne konsekwencje wczesnego picia alkoholu, zażywania narkotyków , dopalaczy i palenia papierosów, zdaje sobie sprawę z tego, że uzależnienia powodują szkody emocjonalne, edukacyjne	wychowawcy klas, nauczyciel biologii, pedagog szkolny, rodzice

zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych	rodzicom ulotki np. „Co należy wiedzieć i co należy zrobić aby chronić dziecko przed narkotykami”	zdrowotne i prawne	
2. Nauka asertywnego odmawiania	<ul style="list-style-type: none"> - dyskusje na zajęciach „godzina z wychowawcą”, - zebrania z rodzicami, - spotkanie z pedagogiem z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej - zajęcia z „ podstaw przedsiębiorczości” 	<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie postawy asertywności, - nabywanie umiejętności odpierania presji 	wychowawcy klas, pedagog szkolny, nauczyciele podstaw przedsiębiorczości
1. Pomoc młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych	<ul style="list-style-type: none"> - zgromadzenie informacji o rodzinach dysfunkcyjnych, - stały kontakt z PPP, - pomoc w rozwoju pozytywnego obrazu siebie, swoich możliwości i zdolności, - umacnianie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez naprawę i ochronę więzi emocjonalnych, - zachęcanie 	<ul style="list-style-type: none"> - nawiązanie efektywnej współpracy z uczniem i rodzicem, - efektywne radzenie sobie ucznia z sytuacjami problemowymi, - rodzina prawidłowo pełni funkcje wychowawcze, - uczeń rozpoznaje wyraża i akceptuje uczucia, a także radzi sobie z sytuacjami trudnymi, - uczeń i jego rodzina modyfikują 	wychowawcy klas, pedagog szkolny rodzice.

	rodziców do współpracy, - praca indywidualna z uczniem, - ukazanie potrzeby kontaktu z zaufanym dorosłym w sytuacjach zagrożenia własnego lub innych	niepożądane zachowania bez stosowania przemocy	
OBSZAR PROBLEMOWY – KONFLIKTY MIĘDZY UCZNIAMI, AGRESJA			
Zadania szczegółowe	Formy realizacji	Oczekiwane efekty	Odpowiedzialni
1. Praca z uczniem	- praca w grupach (zabawy integracyjne, odgrywanie scenek, burza mózgów, praca w małych grupach, - wypełnianie kwestionariuszy i ankiet, - trening asertywności	- uczeń zna definicję agresji, zna przyczyny i skutki zachowań agresywnych, - rozpoznaje objawy, - zauważa, spostrzega zjawisko agresji, - zna uczucia „ofiary” i agresora, - zna techniki relaksacji, - wie, gdzie szukać pomocy i jak obronić się w sytuacji zagrożenia	wychowawca, pedagog
2. Praca z nauczycielami	- warsztaty tematyczne - szkolenia na radach pedagogicznych	- doskonalenie umiejętności rozpoznawania zachowań agresywnych	dyrekcja, pedagog, współpraca z policją
3. Pedagogizacja	- ankietowanie	- uświadomienie	

rodziców	i wywiady wśród rodziców, - spotkania w czasie zebrań z rodzicami,	zagrożeń wynikających z rozwijającej się wśród młodzieży agresji, - umiejętność reagowania na takie zachowania, - współpraca rodziców ze szkołą	wychowawca, pedagog, współpraca z policją
OBSZAR PROBLEMOWY – CYBERPRZEMOC			
Zadania szczegółowe	Formy realizacji	Oczekiwane efekty	Odpowiedzialni
1. Praca z uczniami: - budowanie samoświadomości, - wzmacnianie odpowiedzialności za swoje słowa i zachowanie, także w internecie - uświadamianie konsekwencji wynikających z nieumiejętnego korzystania z Internetu: ochrona haseł, publikowanie zdjęć, komentarze.	- dokonywanie ankiet diagnozujących poziom bezpieczeństwa - rozmowy, warsztaty dotyczące samoświadomości i cyberprzemocy	- świadomość własnej wartości, - znajomość osób/ instytucji udzielających pomocy, - świadomość braku anonimowości w Internecie - znajomość podstawowych zasad bezpieczeństwa	Wychowawca, pedagog, nauczyciel informatyki, współpraca z policją
2. Praca z rodzicami: - uświadomienie czym jest cyberprzemoc	- warsztaty tematyczne, - indywidualne rozmowy w sytuacjach problemowych	- świadomość istnienia zjawiska cyberprzemocy, - otwarcie się na współpracę, - znajomość osób, instytucji	Wychowawca, pedagog, współpraca z policją

		udzielających pomocy	
3. Praca z nauczycielami: - uświadomienie czym jest cyberprzemoc	- warsztaty tematyczne, - omawianie sytuacji problemowych w zespołach problemowych,	- Umiejętność rozpoznawania zagrożenia, - umiejętność udzielenia pomocy ofierze, sprawcy, świadkowi	pedagog, dyrektor, współpraca z policją

OBSZAR PROBLEMOWY – STRES SZKOLNY

Zadania szczegółowe	Formy realizacji	Oczekiwane efekty	Odpowiedzialni
1. Ćwiczenie umiejętności radzenia sobie ze stresem	- zajęcia „godzina do dyspozycji wychowawcy”	- ukształtowanie umiejętności zapobiegania skutkom stresu i redukowania napięcia emocjonalnego	wychowawca, pedagog
2. Alternatywy	- tworzenie grup wsparcia – w miarę potrzeb	- kształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy wobec zdrowia własnego i kolegów	wychowawca w porozumieniu z samorządem klasowym
3. Interwencja	- opieka pedagoga, - pomoc poradni,	- rozwiązywanie konkretnych problemów	wychowawca, pedagog

OBSZAR PROBLEMOWY – WYŚMIIEWANIE, OBRAŻANIE

Zadania szczegółowe	Formy realizacji	Oczekiwane efekty	Odpowiedzialni
1. Agresja słowna efektem niezaspokojonej potrzeby miłości, przynależności i poczucia własnej wartości	- zajęcia - godzina z wychowawcą na temat agresji, - budowanie samoświadomości oraz świadomości swojego miejsca w	- uczeń zna różne rodzaje agresji i potrafi wskazać jej przejawy, - uczeń zna swoją wartość i potrafi wskazać swoje	wychowawca

	<p>grupie</p> <ul style="list-style-type: none"> - nauka empatii, - uświadomienie właściwych sposobów rozładowania emocji (np. przez rysunek – arteterapię, spacer, rozmowę) 	<p>miejsce w grupie</p> <ul style="list-style-type: none"> - uczeń umie wyrażać myśli nie raniąc innych. 	
2. Wulgaryzmy jako przejaw agresji i stresu	<ul style="list-style-type: none"> - podczas zajęć „godzina do dyspozycji wychowawcy” – przypomnienie mechanizmu powstawania agresji i stresu; rola postawy asertywnej 	<ul style="list-style-type: none"> - uczeń rozumie, że z agresją można sobie poradzić, przeciwdziałać jej i rozładować we właściwy sposób, a skutki stresu znacznie złagodzić 	wychowawca
3. Wpływ rodziny, grupy rówieśniczej i mediów na język ucznia	<ul style="list-style-type: none"> - „godzina do dyspozycji wychowawcy” na temat np.: jak ludzie wyrażają emocje 	<ul style="list-style-type: none"> - uczeń rozumie różnicę w sposobie wyrażania emocji w grupie kolegów, na filmie akcji, w rodzinie i przez osoby uznawane za autorytety 	wychowawca
4. Jak egzystować w środowisku szkolnym bez wulgaryzmów?	<ul style="list-style-type: none"> - rola eufemizmów w wyrażaniu uczuć negatywnych - próba wyszukania własnych sposobów na zastąpienie wulgaryzmów 	<ul style="list-style-type: none"> - uczeń wie, co to są eufemizmy, umie je zastosować w różnych sytuacjach 	wychowawca we współpracy z nauczycielem polonistą
5. Budowanie	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia integrujące 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa 	wychowawca,

pozytywnych relacji koleżeńskich	uczniów wszystkich klas, - gry i zabawy psychologiczne - wycieczki, rajdy, ogniska, wyjścia klasowe, wspólne inicjatywy.	wzajemnych relacji między uczniami	pedagog szkolny, nauczyciele
----------------------------------	--	------------------------------------	------------------------------

V Organizacja pomocy psychologiczno – pedagogicznej w szkole

Pomoc psychologiczno – pedagogiczna realizowana w szkole dla uczniów jest nieodpłatna i ma charakter dobrowolny.

Instrukcja udzielania pomocy psychologiczno –pedagogicznej uczniom

1. Gdy nauczyciel stwierdzi, że uczeń wymaga objęcia pomocą psychologiczno – pedagogiczną ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe lub edukacyjne bądź możliwości psychofizyczne (w szczególności: niepełnosprawność, niedostosowanie społeczne, zagrożenie niedostosowaniem społecznym, zaburzenia zachowania lub emocji, szczególne uzdolnienia, specyficzne trudności w uczeniu się, deficyty kompetencji i zaburzeń sprawności językowych, choroba przewlekła, sytuacja kryzysowa lub traumatyczna, niepowodzenia edukacyjne, zaniedbania środowiskowe związane z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposób spędzania czasu wolnego i kontakty środowiskowe, trudności adaptacyjne związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą) niezwłocznie rozpoczyna udzielanie tej pomocy w trakcie bieżącej pracy z uczniem i informuje o tym wychowawcę klasy. Informacja jest przechowywana w teczce wychowawcy.
2. Udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej może być także zainicjowane przez ucznia, rodziców ucznia, dyrektora szkoły, nauczyciela, wychowawcę grupy wychowawczej lub specjalistów,

prowadzących zajęcia z uczniem, pielęgniarkę szkolną, poradnię, pracownika socjalnego, asystenta rodziny, kuratora sądowego, organizację pozarządową, inną instytucję lub podmiot działający na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

3. Wychowawca informuje innych nauczycieli, specjalistów o potrzebie objęcia ucznia pomocą w trakcie ich bieżącej pracy z uczniem – jeżeli stwierdzi taką potrzebę.
4. Jeżeli wychowawca stwierdzi, że konieczne jest objęcie ucznia pomocą w wymienionych w rozporządzeniu formach tj.:
 - klasą terapeutyczną,
 - zajęciami rozwijającymi uzdolnienia,
 - zajęciami rozwijającymi umiejętności uczenia się,
 - zajęciami dydaktyczno-wyrównawczymi,
 - zajęciami specjalistycznymi: korekcyjno-kompensacyjnymi, logopedycznymi, rozwijającymi kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innymi zajęciami o charakterze terapeutycznym;
 - zajęciami związanymi z wyborem kierunku kształcenia i zawodu,
 - zindywidualizowanej ścieżki kształcenia,
 - poradami i konsultacjami.

planuje on i koordynuje udzielanie uczniowi pomocy w tym ustala formy udzielania pomocy, okres ich udzielania i wymiar godzin.

5. Ostateczny wymiar godzin, w jakim poszczególne formy będą realizowane ustala dyrektor szkoły, biorąc pod uwagę wszystkie godziny, które w danym roku mogą być przeznaczone na realizację tych form.
6. Wychowawca planując udzielanie uczniowi pomocy współpracuje z rodzicami ucznia, pełnoletnim uczniem oraz w zależności od potrzeb innymi nauczycielami, specjalistami, poradnią innymi (dyrektorem szkoły, pielęgniarką, pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, kuratorem sądowym, organizacją pozarządową, inną instytucją lub podmiotem działającym na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży).
7. Dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego dyrektor szkoły powołuje zespół do udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

8. Zespół opracowuje indywidualny program edukacyjno – terapeutyczny (IPET), w którym umieszcza planowane formy udzielania uczniowi pomocy, wymiar godzin oraz okres ich udzielania oraz wnioski do dalszej pracy wynikające z dokumentacji prowadzonej przez nauczycieli/ specjalistów pracujących z uczniem.
9. O potrzebie objęcia ucznia pomocą informuje się rodziców ucznia bądź pełnoletniego ucznia.
10. Zadania z zakresu planowania i koordynowania udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej realizowane są w ścisłej współpracy z pedagogiem szkolnym.
11. O ustalonych dla ucznia formach, okresie ich realizowania oraz wymiarze godzin informuje niezwłocznie pisemnie rodziców/ pełnoletniego ucznia dyrektor szkoły.

Pomocy psychologiczno – pedagogicznej udziela się w szkole także rodzicom i nauczycielom.

VI Działania interwencyjne

Na terenie szkoły obowiązuje zakaz palenia papierosów, posiadania, sprzedawania i używania alkoholu i środków odurzających. Zakaz obowiązuje wszystkich uczniów w czasie lekcji i zajęć pozalekcyjnych odbywających się w budynku szkoły i na terenie do niej należącym, a także w trakcie imprez sportowych, wycieczek itp. W szkole prowadzone będą zajęcia, w czasie których uczniowie i nauczyciele zapoznają się z ryzykiem używania środków uzależniających.

Uczniowie, którzy eksperymentują ze środkami uzależniającymi bądź ich zachowanie w inny sposób narusza postanowienia zawarte w Statucie Szkoły, muszą liczyć się z konsekwencjami określonymi w wewnętrznych dokumentach szkoły. Uczniowie i rodzice, którzy zwrócą się z problemem mogą liczyć na wsparcie i fachową pomoc, a w miarę konieczności skierowanie do specjalistycznej placówki.

W sytuacjach kryzysowych podejmowana będzie interwencja zorientowana na pomoc uczniowi i rodzinie.

Decyzje o podjęciu stosownych działań interwencyjnych podejmuje dyrektor szkoły.

VII Zakres współpracy szkoły z policją

- stała współpraca i wymiana doświadczeń dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego w zakresie profilaktyki zagrożeń,
- spotkania dyrektora, pedagoga i nauczycieli ze specjalistami ds. nieletnich i patologii,
- spotkanie tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów dotyczące działalności i doświadczeń policji w związku stosowaniem środków psychoaktywnych przez młodzież,
- udzielanie przez policję pomocy w rozwiązywaniu trudnych problemów, które zaistniały na terenie szkoły,
- wzajemna wymiana informacji o zagrożeniach i zdarzeniach występujących na terenie szkoły oraz dotyczących uczniów naszej szkoły,
- organizowanie szkoleń.

VIII Ewaluacja programu

Ewaluacja programu odbywa się adekwatnie do zaistniałych potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz w roku. Opiera się ona na diagnozie potrzeb uwzględniającej badania ankietowe, obserwację zachowań, rozmowy z uczniami, rodzicami, pracownikami szkoły oraz analizę dokumentów (plan pracy wychowawcy, raporty z pracy wychowawcy, dzienniki).

Ewaluacją są objęci wszyscy członkowie społeczności szkolnej tj. uczniowie, rodzice, nauczyciele oraz pracownicy niepedagogiczni.

IX Systemy reagowania kryzysowego szkoły w konkretnych sytuacjach problemowych

1) Procedura korzystania z telefonów komórkowych w szkole

1. Obowiązuje całkowity zakaz używania komórki przez ucznia na lekcji, z wyłączeniem przypadków opisanych poniżej.
2. Uczeń ma obowiązek wyłączyć komórkę podczas zajęć szkolnych.
3. Jeśli uczeń czeka na ważną informację (telefon, SMS itp.), ma obowiązek poinformować o tym fakcie nauczyciela przed lekcją i uzyskać pozwolenie na niewyłączenie telefonu.
4. Uczeń ma możliwość używania komórki jako kalkulatora, jeśli pozwoli na to nauczyciel prowadzący lekcje.
5. Nie wolno ładować telefonów komórkowych na terenie szkoły.
6. Zakaz używania komórki na zajęciach szkolnych obowiązuje także nauczyciela prowadzącego zajęcia.
7. Każdy nauczyciel ma obowiązek ustalić z uczniami zasady korzystania z telefonów komórkowych na lekcji, które nie są sprzeczne z niniejszą procedurą.

2) Procedura postępowania w przypadku złamania zakazu korzystania z telefonów komórkowych w szkole

1. W przypadku nieprzestrzegania przez ucznia zakazu, nauczyciel informuje o tym fakcie wychowawcę klasy.
2. Wychowawca, w przypadku informacji od kilku nauczycieli o lekceważeniu zakazu przez danego ucznia, kontaktuje się z rodzicami ucznia. Wspólnie – nauczyciel, rodzic, uczeń - zostają wypracowane indywidualne zasady postępowania.
3. Każdorazowe złamanie zakazu używania telefonu komórkowego na lekcji jest przez nauczyciela odnotowywane w dzienniku lekcyjnym.
4. Nieprzestrzeganie zakazu skutkuje obniżoną oceną z zachowania.

3) Procedura postępowania wobec ucznia łamiącego zakaz palenia papierosów na terenie szkoły

1. Uczeń, który został ujawniony na złamaniu zakazu palenia papierosów jest zobowiązany do zgaszenia papierosa oraz uporządkowania miejsca, w którym palił.

2. Uczeń jest zobligowany do podania swoich danych nauczycielowi, bądź pracownikowi szkoły, będącemu świadkiem złamania zakazu.
3. Nauczyciel/ pracownik szkoły przekazuje informację o uczniu wychowawcy klasy.
4. Wychowawca odnotowuje uwagę w dzienniku lekcyjnym o złamaniu przez ucznia zakazu oraz przeprowadza z nim rozmowę profilaktyczną.
5. Jeżeli uczeń ponownie złamie zakaz palenia na terenie szkoły i terenie przyległym do szkoły, mają zastosowanie punkty 1- 4, a następnie wychowawca informuje o zaistniałym fakcie pedagoga szkolnego.
6. Pedagog szkolny wchodzi w kontakt z rodzicami ucznia i uczniem i wspólnie rozwiązują problem.

4) Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy Policja zamierza dokonać zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole

1. Policjant ma obowiązek poinformowania dyrektora szkoły o przyczynie zatrzymania ucznia, po okazaniu legitymacji służbowej.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji policjanta, celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Za pośrednictwem pedagoga szkolnego uczeń zostaje sprowadzony do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach wizyty w szkole oraz o czynnościach, jakie w związku z zaistniałą sytuacją zostaną wykonane.
4. Policja ma obowiązek poinformowania rodziców lub opiekunów prawnych nieletniego o wykonywanych czynnościach oraz zobowiązuje ich do przybycia na miejsce, w którym odbędzie się przesłuchanie - szkoła, komisariat lub komenda policji.
5. W razie niemożności uczestniczenia rodziców w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor wyznacza pedagoga szkolnego, wychowawcę lub nauczyciela do uczestniczenia w czynnościach, które prowadzone są w szkole lub w jednostce policji, a rodziców informuje telefonicznie o podjętych przez policję działaniach. W przypadku braku kontaktu telefonicznego z rodzicami

dyrektor sporządza informację pisemną i przesyła ją do miejsca zamieszkania rodziców.

6. Po zakończeniu czynności policja przekazuje nieletniego rodzicom lub opiekunom prawnym, a w przypadku, gdy w czynnościach uczestniczył pedagog szkolny lub inny pracownik szkoły po ich zakończeniu policja ma obowiązek dostarczenia nieletniego i osoby uczestniczącej w czynnościach do szkoły lub miejsca zamieszkania.
7. Jeżeli zostaną stwierdzone przesłanki do zatrzymania nieletniego w Policyjnej Izbie Dziecka policja musi o tym fakcie poinformować rodziców, pedagoga szkolnego.

5) Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji o uczniu, który nie ukończył 18 lat i używa alkohol lub inne środki, w celu wprowadzenia się w stan odurzenia bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji

1. Przekazanie uzyskanej informacji wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Rozpoznanie okoliczności zdarzenia i wyjaśnienie przyczyn zaistniałej sytuacji – wychowawca i pedagog szkolny.
4. Wezwanie przez wychowawcę lub pedagoga szkolnego do szkoły rodziców ucznia i przekazanie im uzyskanej informacji.
5. Przeprowadzenie rozmowy z rodzicami i uczniem w ich obecności.
6. W przypadku potwierdzenia informacji zobowiązanie ucznia do zmiany zachowania i zaniechania negatywnego postępowania, zaś rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
7. Zaproponowanie rodzicom profesjonalnej pomocy – wskazanie specjalistycznej placówki.
8. W razie odmowy współpracy rodziców i braku zmiany zachowania ucznia dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję tj. specjalistę ds. nieletnich.
9. Jeżeli dostępne środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem) nie przyniosą oczekiwanych rezultatów dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję.

10. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu, dyrektor szkoły jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o powyższym fakcie prokuratora lub policję.

6) Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajdzie na terenie szkoły substancję przypominającą narkotyki

1. Zabezpieczenie substancji i ustalenie okoliczności jej znalezienia.
2. Powiadomienie o zaistniałym fakcie dyrektora szkoły i wezwanie policji.
3. Przekazanie policji zabezpieczonej substancji i informacji dotyczących szczegółów zdarzenia.

7) Procedura postępowania w przypadku, gdy zachodzi podejrzenie, że uczeń posiada przy sobie narkotyki

1. Nauczyciel, w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor) ma prawo zażądać:
 - aby uczeń przekazał mu substancję,
 - pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni, ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie.
2. Powiadomienie dyrektora o swoich podejrzeniach.
3. Natychmiastowe wezwanie rodziców ucznia.
4. Jeżeli uczeń odmawia pokazania zawartości torby czy odzieży, dyrektor wzywa policję.
5. W przypadku, gdy uczeń dobrowolnie wyda substancję, nauczyciel po odpowiednim zabezpieczeniu, bezzwłocznie przekazuje ją policji.
6. Nauczyciel dokumentuje okoliczności zdarzenia, sporządzając notatkę, którą dostarcza pedagogowi szkolnemu.

5) Procedura postępowania w przypadku ujawnienia na terenie szkoły ucznia będącego pod wpływem alkoholu lub takiego, którego zachowanie wskazuje na użycie środka odurzającego

1. Zawiadomienie wychowawcy klasy.
2. Odizolowanie ucznia od klasy, ale nie wolno zostawiać go samego.
3. W sytuacji, gdy uczeń swoim zachowaniem i stanem zdrowia stwarza zagrożenie dla siebie i innych należy zapewnić mu pomoc medyczną.
4. Telefoniczne powiadomienie rodziców o zaistniałej sytuacji i zobligowanie ich do odebrania dziecka ze szkoły.
5. W miarę możliwości, ustalenie źródła pochodzenia alkoholu lub środków odurzających, zabezpieczenie pozostałości oraz ustalenie świadków mających związek ze zdarzeniem.
6. W przypadku niemożności skontaktowania się z rodzicami lub ze względu na zachowanie i stan zdrowia ucznia, należy zawiadomić policję.
7. Policjanci mogą dokonać badania stanu trzeźwości ucznia.
8. Przeprowadzenie rozmowy z rodzicami, podczas której wspólnie ustala się dalsze postępowanie wobec ucznia, zasady współpracy między rodzicami a szkołą oraz rozważa się ewentualność uzyskania pomocy specjalistycznej i określa się termin kolejnego spotkania z uczniem i jego rodzicami.
9. Przeprowadzenie rozmowy interwencyjnej z uczniem.
10. Podpisanie przez ucznia, w obecności rodziców, kontraktu, w którym zobowiązuje się do przestrzegania określonych reguł zachowania.
11. Nadzór nad wypełnianiem przez ucznia kontraktu sprawują rodzice i pedagog szkolny.
12. W przypadku odmowy współpracy rodziców i braku zmiany zachowania ucznia dyrektor pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję.
13. Jeżeli dostępne środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem) nie przyniosą oczekiwanych rezultatów dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję.

6) Procedura postępowania dyrektora i pedagoga szkolnego w przypadku uzyskania informacji o zaistniałym na terenie szkoły przestępstwie lub wykroczeniu

1. Przyjęcie do wiadomości sygnału o przestępstwie lub wykroczeniu, zapewniając dyskrecję przekazującemu tę informację. Należy sporządzić

notatkę ze zdarzenia uwzględniając godzinę zgłoszenia i dowiedzieć się, jaka jest przyczyna ewentualnej zwłoki. Notatkę należy przekazać pedagogowi szkolnemu.

2. W miarę potrzeby należy zapewnić poszkodowanemu niezbędną pomoc lekarską.
3. Bezzwłoczne sprawdzenie wiarygodności przekazanych informacji, w tym:
 - Jeśli uczeń podaje świadków to uwiarygodnić informację w rozmowie z jak najmniejszą ilością osób,
 - Sprawdzenie czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce podczas trwania zajęć szkolnych jego uczestników,
 - Nie nagłaśniać zdarzenia.
4. W przypadku braku wątpliwości, co do faktu zaistniałego zdarzenia, o ile jest to możliwe i konieczne, do czasu jego wyjaśnienia zatrzymać sprawców i ofiarę izolując ich od siebie.
5. W przypadku odnalezienia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, lub służących do jego popełnienia, należy je zabezpieczyć.
6. Powiadomienie rodziców/ opiekunów prawnych pokrzywdzonego ucznia o zaistniałej sytuacji oraz ustalenie czy wyrażają zgodę, aby sprawę przekazać policji.
7. W przypadku odmowy złożenia wniosku o ściganie sprawców przez policję, należy poinformować rodziców, jakie środki podejmie szkoła w stosunku do sprawców zdarzenia.

Środki, jakie należy przedsięwziąć to:

- w ramach uprawnień statutowych szkoła stosuje w stosunku do sprawcy zdarzenia odpowiednie środki,
 - w przypadku, gdy sprawca zdarzenia sprawiał problemy już wcześniej i łamał normy zachowania społecznego, a czyn którego się dopuścił nosi cechy postępującej demoralizacji, szkoła powinna sporządzić stosowny wniosek do sądu rodzinnego lub policji.
8. Nie należy na własną rękę wyjaśniać przebiegu zdarzenia, a zwłaszcza konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do ich pojednania.

Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni.

7) Procedura postępowania wobec ucznia w przypadku uchylania się od obowiązku szkolnego i wagarowania

1. Indywidualna rozmowa z uczniem w celu poznania przyczyny wagarów, ucieczki z lekcji oraz uświadomienie konsekwencji dokonywanych wyborów i podejmowanych decyzji.
2. Kontakt wychowawcy z rodzicami, udzielenie informacji o frekwencji.
3. Rozmowa wychowawcy z uczniem w obecności rodziców, w trakcie której zostaje zawarty kontrakt określający warunki poprawy frekwencji ucznia na zajęciach.
4. Wychowawca informuje rodziców o zeszycie frekwencji i konieczności zbierania podpisów nauczycieli na kolejnych lekcjach potwierdzając w ten sposób swoją obecność.
5. Kontynuacja obserwacji ucznia.
6. W przypadku wyeliminowania problemu uczeń powinien zostać nagrodzony np. pochwałą do rodziców, na forum klasy, podwyższeniem oceny z zachowania.
7. W przypadku braku poprawy wychowawca przekazuje do pedagoga:
 - Wykaz uczniów z informacją o skali problemu,
 - Podjętych przez siebie działaniach i efektach,
 - Sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia.
8. Rozmowa z uczniem, rodzicami i pedagogiem szkolnym.
9. Po wyczerpaniu możliwości postępowanie według Statutu Szkoły.

8) Procedura postępowania w przypadku ujawnienia ciąży uczennicy

1. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczennica jest w ciąży nauczyciel/wychowawca informuje o tym pedagoga szkolnego.
2. Wychowawca lub pedagog szkolny wzywa do szkoły rodziców (opiekunów prawnych) i przeprowadza rozmowę z uczennicą oraz jej rodzicami (opiekunami). Sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy (do teczki wychowawcy).
3. W przypadku potwierdzenia informacji, dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami (opiekunami prawnymi) oraz wychowawcą ustalają sposób i termin realizacji obowiązku szkolnego przez uczennicę.

4. Pedagog szkolny wskazuje rodzicom możliwości skorzystania przez uczennicę i ich samych z pomocy psychologiczno-pedagogicznej na terenie szkoły i poza nią.
5. Dyrektor zobowiązuje wychowawcę i pielęgniarkę szkolną do opieki nad uczennicą w trakcie pobytu w szkole oraz ewentualnej kontroli w czasie jej przebywania w domu.

9) Procedura postępowania w przypadku próby samobójczej, samookaleczenia (usiłowania lub zamiaru samobójczego) ucznia poza terenem szkoły

1. Zebranie wstępnych informacji o okolicznościach zdarzenia najlepiej od osób najbliższych np. rodziców.
2. Poinformowanie o zdarzeniu Dyrektora Szkoły.
3. Dokonanie szybkiej oceny dalszych zagrożeń wg klucza:
Ryzyko umiarkowane- uczeń mówi o samobójstwie, nie mówi, jak to zrobi, nie było wcześniejszych prób.
Ryzyko podwyższone- wystąpiły czynniki przedwypadkowe, uczeń mówi, jak to zrobi, były wcześniejsze próby.
Ryzyko ekstremalne- wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe, uczeń dokonał samookaleczenia, podjął inne działania zagrażające życiu i zdrowiu.
4. Powiadomienie wychowawcy o wynikach oceny sytuacji (ryzyka).
5. Dyrektor szkoły powiadamia organ prowadzący i nadzorujący szkołę.
6. Zwołanie Rady Pedagogicznej i poinformowanie nauczycieli o zaistniałej sytuacji.
7. Wspieranie ucznia po zamiarze lub usiłowaniu samobójstwa i jego rodziny poprzez:
 - pomoc w uzyskaniu przez ucznia i jego rodzinę pomocy specjalistycznej,
 - bezwzględna konsultacja dalszej strategii z PPP i lekarzem,
 - podjęcie próby zmobilizowania rodziny do udzielenia wsparcia, zapewnienia bezpieczeństwa, wzmocnienia wzajemnych więzi z poszkodowanym;
 - realizację zaleceń zawartych we wskazaniach specjalistów opiekujących się uczniem.
8. Otoczenie opieką psychologa, pedagoga szkolnego ucznia usiłującego popełnić samobójstwo.

9. Unikanie umedialnienia problemu.
10. Unikanie nadmiernej kontroli ucznia!
11. Unikanie poczucia nadmiernej odpowiedzialności za zdarzenie.

**10) Procedura postępowania w przypadku próby samobójczej/
samookaleczenia ucznia na terenie szkoły**

1. Ustalenie i potwierdzenie rodzaju zdarzenia.
2. Odizolowanie ucznia od reszty klasy i zapewnienie bezpieczeństwa. Nie wolno zostawiać go samego.
3. Usunięcie wszystkiego, co może ułatwić realizację zamiaru.
4. Wezwanie pielęgniarki lub zaprowadzenie ucznia do gabinetu pielęgniarki.
5. Powiadomienie wychowawcy i dyrektora szkoły.
6. Powiadomienie o zaistniałym zdarzeniu rodziców (opiekunów) ucznia.
7. Wezwanie pomocy (pogotowie, policję), jeżeli zaistnieje taka konieczność.
8. Zadbanie o dyskrecję przebiegu interwencji w/w służb.
9. Zebranie wstępnej informacji o okolicznościach zdarzenia.
10. Dokonanie szybkiej oceny dalszych zagrożeń wg klucza:
Ryzyko umiarkowane- uczeń mówi o samobójstwie, nie mówi, jak to zrobi, nie było wcześniejszych prób.
Ryzyko podwyższone- wystąpiły czynniki przedwypadkowe, uczeń mówi, jak to zrobi, były wcześniejsze próby.
Ryzyko ekstremalne- wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe, uczeń dokonał samookaleczenia, podjął inne działania zagrażające życiu i zdrowiu.
11. Powiadomienie wychowawcy o wynikach oceny sytuacji (ryzyka).
12. Dyrektor szkoły powiadamia organ prowadzący i nadzorujący szkołę.
13. Zwołanie Rady Pedagogicznej i poinformowanie nauczycieli o zaistniałej sytuacji.
14. Wspieranie ucznia po zamiarze lub usiłowaniu samobójstwa i jego rodziny poprzez:
 - pomoc w uzyskaniu przez ucznia i jego rodzinę pomocy specjalistycznej,
 - bezwzględna konsultacja dalszej strategii z PPP i lekarzem,
 - podjęcie próby zmobilizowania rodziny do udzielenia wsparcia, zapewnienia bezpieczeństwa, wzmocnienia wzajemnych więzi z poszkodowanym;

- realizację zaleceń zawartych we wskazaniach specjalistów opiekujących się uczniem.
- 15. Otoczenie opieką psychologa, pedagoga szkolnego ucznia usiłującego popełnić samobójstwo.
- 16. Unikanie umedialnienia problemu.
- 17. Unikanie nadmiernej kontroli ucznia!
- 18. Unikanie poczucia nadmiernej odpowiedzialności za zdarzenie.

11) Procedura postępowania w przypadku dokonania przez ucznia samobójstwa

1. Zebranie wstępnych informacji o okolicznościach zdarzenia i przekazanie ich dyrektorowi szkoły.
2. Zawiadomienie organu prowadzącego i nadzorującego szkołę przez dyrektora szkoły.
3. Poinformowanie nauczycieli o zdarzeniu na Radzie Pedagogicznej.
4. Poinformowanie uczniów na forum klasy przez wychowawcę.
5. Umożliwienie uczniom uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
6. Udzielanie wsparcia uczniom.
7. Unikanie umedialnienia problemu.
8. Unikanie poczucia nadmiernej odpowiedzialności za zdarzenie.

12) Procedura postępowania w przypadku zgłoszenia o podłożeniu ładunku wybuchowego lub znalezienia przedmiotu niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może stanowić zagrożenie

1. Niezwłoczne powiadomienie o zagrożeniu dyrektora szkoły, informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom ze względu na bezpieczeństwo (w celu uniknięcia paniki i wszelkich komplikacji związanych z prowadzeniem ewakuacji uczniów. Ewakuacja odbywa się według planu ewakuacyjnego budynku).
2. Powiadomienie policji i podanie następujących informacji:
 - rodzaj zagrożenia,

- źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot);
 - treść rozmowy z osobą informującą, nr telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu, dokładny czas jej przyjęcia;
 - dokładne dane osoby zgłaszającej;
 - opis miejsca i wygląd ujawnionego niewiadomego pochodzenia przedmiotu.
3. Do czasu przybycia policji akcją ewakuacyjną kieruje administrator obiektu, terenu lub osoba odpowiedzialna za jego bezpieczeństwo.
 4. Po przybyciu policji należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów, ponieważ policja przejmuje kierowanie akcją.
 5. Przy braku lokalizacji ładunku- dokładne sprawdzenie pomieszczeń przez osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
 6. Podejrzanych przedmiotów nie należy pod żadnym pozorem dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić administratora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo;
 7. Po ogłoszeniu ewakuacji należy zachować spokój;
 8. Identyfikacją i rozpoznaniem zlokalizowanego przedmiotu oraz jego neutralizacją zajmują się wyspecjalizowane jednostki.

13) Procedura postępowania w ujawnienie przypadku cyberprzemocy

Procedura interwencyjna powinna obejmować:

- udzielenie wsparcia ofierze przemocy;
- zabezpieczenie dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia;
- wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz praca nad zmianą postawy ucznia.

Ustalenie okoliczności zdarzenia

1. Jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, przekazuje on informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora.
2. Dyrektor wspólnie z pedagogiem szkolnym i wychowawcą dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie.
3. Do zadań szkoły należy także ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.

Zabezpieczenie dowodów

1. Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
2. Na etapie zabezpieczania dowodów cyberprzemocy, jak również identyfikacji sprawcy warto korzystać z pomocy osoby kompetentnej.

Działania wobec sprawcy przemocy

W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć dalsze działania:

1. Rozmowa z uczniem-sprawcą przemocy o jego zachowaniu:

- ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
- omówienie z uczniem skutków jego postępowania i poinformowanie o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
- zobowiązanie sprawcy do zaprzestania swojego działania i usunięcia z Sieci szkodliwych materiałów;
- określenie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy;

Jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy.

Nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

2. Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka:

- rodzice sprawcy powinni zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych;
- warto wspólnie z rodzicami opracować projekt kontraktu dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie.

3. Objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną:

- pomoc uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, zmianie postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z technologii.
- jeśli szkoła posiada odpowiednie warunki, pomoc psychologiczna może być udzielona sprawcy na terenie szkoły;

- w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

Działania wobec ofiary cyberprzemocy

1. Wsparcie psychiczne

Podczas rozmowy z uczniem–ofiara cyberprzemocy:

- Zapewnij go, że dobrze zrobił, mówiąc ci o tym, co się stało.
- Powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało.
- Powiedz mu, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego.
- Zapewnij go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne.
- Bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka -zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.

2. Porada

Poradź uczniowi, aby:

- Nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony, itp.
- Nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je tobie lub innej osobie dorosłej.
- Zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego, itp.
- Jeśli korzysta z komunikatora, to ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim kontaktować.

3. Monitoring

- Po zakończeniu interwencji warto monitorować sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.
- Rodzice dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy powinni być poinformowani o problemie i otrzymać wsparcie i pomoc ze strony szkoły. W rozmowie z nimi pedagog lub wychowawca przedstawiają kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, a także, jeśli to wskazane, proponują rodzicom i dziecku pomoc specjalisty.

Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie

1. Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narazić ich na zemstę i groźby ze strony sprawcy.

2. Postępowanie interwencyjne wymaga od wyjaśniającego sprawę dyskrecji i poufnego postępowania.

3. Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą, jako metoda wyjaśniania sprawy, czy ostentacyjne wywoływanie go z lekcji celem złożenia zeznań, ze względu na bezpieczeństwo i nie narażanie go na odwet ze strony agresora.

Jak zachować się wobec świadka zgłaszającego cyberprzemoc:

1. Powiedz, że dobrze zrobił, zgłaszając fakt przemocy.
2. Powiedz, że wymagało to od niego wiele odwagi.
3. Zapewnij o swojej dyskrecji.
4. Nie ujawniaj jego danych, jeśli nie jest to konieczne (np. gdy sprawa została zgłoszona na policję).
5. Pod żadnym pozorem nie konfrontuj go ze sprawcą.
6. Zadbaj o jego bezpieczeństwo, nie upubliczniając jego udziału w sprawie.

Sporządzenie dokumentacji z zajęcia

1. Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
2. Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. wychowawcy) powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
3. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji pedagogicznej (wydruki, opis, itp.).

Powiadomienie sądu rodzinnego i policji

Wiele przypadków cyberprzemocy nie wymaga powiadomienia sądu czy policji i powinno być rozwiązywane przy użyciu dostępnych szkole środków wychowawczych.

Istnieją jednak sytuacje, gdy konieczne staje się zgłoszenie sprawy odpowiednim służbom.

1. Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania dyrektor szkoły powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji odpowiednie służby.
2. Podobnie, w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec

ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądaných rezultatów, dyrektor powinien zwrócić się do sądu z zawiadomieniem o podjęcie odpowiednich środków.

3. W przypadku szczególnie drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa, dyrektor szkoły zobowiązany jest zgłosić te fakty policji.

Poważne przypadki cyberprzemocy, przebiegające z naruszeniem prawa (np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści, itp.) powinny bezwzględnie zostać zgłoszone na policję. Zgłoszenia dokonuje dyrektor szkoły.